

CÍT BOHA V DUCHU A PRAVDĚ

Introit: *Hospodinova je země se vším, co je na ní, svět i ti, kdo na něm sídlí. To on základ na mořích jí kladl, pevně ji usadil nad vodními proudy. Kdo vystoupí na Hospodinovu horu? A kdo stanout smí na jeho svatém místě? Ten, kdo má čisté ruce a ryzí srdce.*

První čtení: Iz 66,1-2 Nebesa jsou Boží trůn

Toto praví Hospodin: "Mým trůnem jsou nebesa a podnoží mých nohou země. Kdepak je ten dům, který mi chcete vybudovat? Kdepak je místo mého odpočínutí?

Všechny tyto věci učinila moje ruka. Tak vznikly všechny tyto věci, je výrok Hospodinův. Laskavě pohlédnu na toho, kdo je utištěný a na duchu ubitý, kdo se třese před mým slovem." Amen

Text kázání: J 4,19-24 Ctít Boha v Duchu a pravdě

Žena mu řekla: "Pane, vidím, že jsi prorok. Naši předkové uctívali Boha na této hoře, ale vy říkáte, že místo, na němž má být Bůh uctíván, je v Jeruzalémě!" Ježíš jí odpoví: "Věř mi, ženo, že přichází hodina, kdy nebudete ctít Otce ani na této hoře ani v Jeruzalémě. Vy uctíváte, co neznáte; my uctíváme, co známe, neboť spása je ze Židů. Ale přichází hodina, ano již je tu, kdy ti, kteří Boha opravdově ctí, budou ho uctívat v Duchu a v pravdě. A Otec si přeje, aby ho lidé takto ctili. Bůh je Duch a ti, kdo ho uctívají, mají tak činit v Duchu a v pravdě."

Překvapivé navázání kontaktu

Ježíš se z Jeruzaléma do Galileje vracel skrze Samařsko a zastavil se u Jákobovy studny, aby počkal na své učedníky. Přichází si sem pro vodu samařská žena s nádobou, kterou si hodlá vodu načerpat. Ježíš ji oslovil a požádal, aby mu dala napít.

Dnes by na takové situaci a vzájemném lidském kontaktu nebylo nic divného. Hovoří spolu lidé z různých církví i náboženství, z různých národů, hovoří spolu muži a ženy. Ale v Palestině na začátku našeho letopočtu to bylo jinak. Židé se Samařanům vyhýbali, protože jejich historie byla jiná, pohrdali jimi a se nechtěli poskvřnit jejich omylem. Podle Židů už Samařané neměli tak čistou víru. Říkalo se: "Než se setkat se Samařanem, raději jejich krajinu obejít." Ale Ježíš šel s učedníky přes Samařsko cíleně, Samařanům se nevyhýbá.

Druhé překvapení svým učedníkům způsobuje Ježíš svým rozhovorem se ženou Samařankou a z pohledu pravověrného Žida ještě k tomu nečistou. Baví se ženou a žádá ji o vodu. To se nepatřilo a slušného muže to diskreditovalo a ponižovalo.

Nedorozumění

Ježíš sice ženu požádal o vodu, ale nakonec se v celém příběhu ani nedozvíme, jestli se skutečně vody z Jákobovy studny napil. Dovídáme se však něco mnohem důležitějšího, že se mezi ním a tou Samařankou rozvinul rozhovor o podstatných věcech života.

Naše doba je plná komunikace. Lidé spolu hovoří na velikou dálku jakoby stáli vedle sebe. Přes internet se domluvíme s lidmi cizích jazyků, stačí si své sdělení napsat do automatického překladače. Dokonce si lidé svěřují intimní věci ze svého života a přitom je mnoho z nás stále osamělejší. Ptát se nebo mluvit o svém vztahu k nadřízeným či svému partnerovi je nepatřičné, na to tady jsou psychologové nebo faráři.

Ježíš k rozhovoru o podstatě života nepotřebuje zákon, systém, žádnou metodu, protože ho zajímá sám člověk, v tomto případě nějaká potrefená žena. A zasáhne do černého. Není to v náboženství, jak bychom mohli očekávat, že ji povede po správné cestě vysvětlením pravé víry. Není to způsob života, i když Ježíš ví o mužích, které Samařanka v životě měla, ví, co je ta žena zač, ale to není podstatné. Ježíš s ní mluví o pramenu života, o vodě, která utiší lidskou žízeň.

Když si zakládáme na skutečnosti, že raději od nikoho nic nepotřebujeme, nikoho se o nic neprosíme, s nikým se zbytečně nebavíme, že otázky po víře jsou neslušné, pak si vzpomeňme, že Ježíš, ač Boží Syn, druhé potřeboval. Jednou od lidí potřeboval, aby mu přinesli pět chlebů a dvě ryby, potřeboval, aby mu Marie a Marta poskytl ubytování, aby mu učedníci přivedli oslátko, aby s ním v Getsemane bděli když se modlil, aby mu Samařanka dala napít. Na touhu po uzdravení neodpovídal kapkami, tabletou, napravenou nohou, ale uzdravením celého člověka. Mluvil s lidmi o intimních věcech jako je hřích a odpuštění. Ježíš lidi potřebuje a mluví s nimi o jejich vnitřní žízni.

Samařanka zpočátku není příliš přívětivá, vůči Ježíši se ohrazuje a zkouší ho: „... kde vezmeš tu živou vodu? Jsi snad větší než náš praotec Jákob ...“. Žena se naježila a podobně jako by to udělala většina lidí, se brání a skrývá před Ježíšem svou osobní tvář za obecný zvyk, že Židé se Samařany nemluví, ale pak se přece nechá Ježíšem oslovit.

Ježíš nás učí si druhého vážit, ať je to kdokoli, učí nás uslyšet za slovy něco o lidském trápení, o touze, učí nás druhého člověka vidět jako bližního, jako toho, komu mohu být blízko a kdo může být blízko mně.

Můžeme uslyšet o žízni po životě, něco o životní pravdě, která s podivem není pro každého jiná. Uslyšet o nadějích a očekávání, o zklamání a stresu, o únavě, smutku, o selhání, o lásce a víře.

Můžeme sice sami v koutku číst romány, dívat se na televizní seriály a ztotožňovat se s jejich hrdiny anebo můžeme udělat krok k druhému a zakoušet radost z jeho blízkosti, radost z blízkosti druhých lidí v přímém kontaktu s nimi, v rozhovoru nebo mlčení.

Voda, která tiší žízeň všech

Samařská žena chodila denně ke studni pro vodu, denně se setkávala se svou žízni. Podobně jako je se opakovala její potřeba se napít, uhasit žízeň, zakoušela svou nespokojenost, a únavnou marnost v hledání nového vztahu. Zakoušela žízeň ve svém osobním životě, měla už šestého muže a věděla, že muže vlastně nemá. Ježíš to na ní

poznal. Nesoudí ji. Naopak má s ní soucit a nabízí jí živou, pramenitou vodu, vodu, která tiší hlubokou lidskou žízeň po životě a plnosti, protože se ona, ta Jeho voda sama stane pramenem v samotném člověku.

Člověka svým dechem rozpohyboval Bůh, rozdýchal ho a my to někde v hloubi své bytosti stále víme, cítíme komu patříme, toužíme po dokonalosti a věčnosti, hledáme naplnění a pokoj.

Různým způsobem se lidé pokouší tuto žízeň uhasit a tak někdy do strhání těla pracují, studují, pěstují rodinu, zkouší to s uměním, hledají nové přátele a nové životní partnery. Lidé se stále ptají po různých náboženstvích a filozofiích, po receptech na zdravý život, na štěstí a zkoušejí co člověku škodí a co prospívá.

A do tohoto hledání přichází Ježíš, aby obrátil naše oči a mysl k Božímu království. Boží království, společenství lidí budoucího věku, které už dnes dává lidem okusit cosi výjimečného, co patří věčnosti.

V rozhovoru s Ježíšem na to přichází i Samařanka. Ano, nemá muže, je nespokojená se svým životem, je žíznivá po vodě, která by tuto žízeň uhasila. Zahlédla v Ježíšově slovu něco, co by její život mohlo změnit a tak se ptá dál: „Pane, vidím, že jsi prorok. Naši předkové uctívali Boha na této hoře, ale vy říkáte, že místo na němž má být Bůh uctíván, je v Jeruzalémě!“ Její otázka směřuje k náboženství. Je třeba si vybrat správné náboženství? Dodržovat ta správná pravidla, chodit do správného kostela? V dnešní době někteří lidé na náboženství už nehledají a přece mnozí na Boha myslí a s Bohem počítají.

Ctít v Duchu

Jak a kde máme Boha uctívat? Židé mají chrám Jeruzalémě a Samařané na hoře Garizim. Co je správně? Které náboženství je pravé? Která křesťanská denominace je ta Kristu nejvěrnější? Co má dělat a jak má vypadat věřící člověk, člověk, který počítá s Bohem?

V tomto výlučném myšlení „bud' - anebo“ se sami můžeme dobře poznat. Také máme své zkušenosti, tradice a představy co je správně. Anebo chceme, aby nás alespoň někdo nadchnul a přesvědčil. Boha chceme uctívat, chceme se mu k němu modlit, s jeho pomocí počítat, ale současně si o Bohu myslíme své a také míváme svůj správný způsob a své správné místo jak a kde Boha ctít a co od něj čekat. Ježíš říká Samařance, že přišla hodina, „kdy ti, kteří Boha opravdově ctí, budou ho uctívat v Duchu a pravdě.“

Kolik úsilí věnovali křesťané k pokřesťanstění světa, kolik úsilí vynakládají lidé i dnes na prosazení správné víry v Nejvyššího. A tady slyšíme Ježíše, že na náboženství nezáleží. Odkrývá ženě nový pohled na možnost, kterou má sama před sebou, na živou vodou prýšticí k věčnosti ze samotného lidského nitra.

„Bůh je Duch“ říká Ježíš, Duch, „Ruach,“ dech, vánek, vítr, proudění, pohyb. Když Ježíš (v předcházející kapitole) mluví s Nikodémem, členem židovské rady, který za ním přišel v noci, říká mu: „Víte vane kam chce, jeho zvuk slyšíš, ale nevíš, odkud přichází a kam směřuje. Tak je to s každým, kdo se narodil z Ducha.“ Při narození

z Ducha jde právě o nový nečekaný pohyb. Bůh svým Duchem, svým Dechem povolává člověka k životu, vytváří vztah lásky a člověka zve k odpovědi.

Jestliže máme ctít Boha v Duchu, neznamená to nějakou metodu ani zvláštní způsob bohoslužeb. Rozhodně nejde o hledání nového pravého náboženství. Jde o to naše staré náboženství, ve kterém jsme vyrostli nebo ve kterém jsme v Boha uvěřili, jde o vztah hluboké vzájemnosti, Boží a lidské blízkosti, o lásku. Je to láska v tom nejradikálnějším tvaru, jde o lásku bez vlastních obrazů a rytin, bez hotových představ o Bohu, o bližním, o světě, ve kterém žijeme, jde o lásku bez podmínek, lásku v jednání při jakékoli situaci.

Boží Dech a pohyb nám darovaný jako pramen k životu je vždy něco jedinečným způsobem odvážného, osvěžujícího, co náš život posouvá dál a tím také blíží k věčnosti, k tomu, co přetrvává. Boží Duch, darovaný nám pramen živé vody, souvisí s pravdou. Ctít Boha v Duchu lze jedinečně v pravdě.

Ctít Boha v pravdě

Pro uctívání v pravdě platí podobně jako pro uctívání Boha v Duchu, že pravda není zřetelně daná, černá ani bílá, ale stává se. Pravda se děje mezi námi, když v bližním poznáme Krista. Jde o pravdu, která si nic nenamlouvá, nic nezastírá a často je tvrdá. Pravda chce člověka vést k realitě života, k pravdivému pohledu na sebe a své blízké a při tom si nezoufat, naopak, z reality a z pravdivosti svého života těžít sílu a odvahu. Dívají-li se dva lidé na barvu moře, každý z nich bude vidět modrou v jiném odstínu. Poslouchají-li dva, natož tři stejnou hudbu, budou na ni mít rozdílný názor. Máme-li se domluvit na nějaké společné práci, či jednání, neobejde se to bez připomínání vlastní pravdy. Můžeme si ale také připustit, že je možná dohoda a smíření, a to je také pravda.

Pravda je lidská odpověď na Boží pohyb k nám a v nás. Když jsme ve vztahu k Bohu, když milujeme Hospodina celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou myslí, On sám se nám dává poznat, něco se v nás pohne a otevírají se nám oči pro cestu dál.

„Já jsem ta pravda,“ říká o sobě Ježíš. Když si pustíme k srdci tuto pravdu, setkáme se s jedinečností Ježíšova lidství, a poznáváme pravdu o sobě i o tomto světě, tak každý můžeme být pravdou a pramen živé vody bude vyvěrat z našeho nitra. Amen.

Poslání: *Ti, kdo se dají vést Duchem Božím, jsou synové Boží. Nepřijali jste přece Ducha otroctví, abyste opět propadli strachu, nýbrž přijali jste Ducha synovství, v němž voláme: Abba, Otče!*

Požehnání: *Hospodin tě povede neustále, bude tě sytit i v krajinách vyprahlých, zdatnost dodá tvým kostem; budeš jako zahrada zavlažovaná, jako vodní zřídlo, jemuž se vody neztrácejí. Amen.*